

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
виносить: в Австрії:
на цілий рік 24 К
за пів року 12 К
на четвер року 6 К
на місяць 2 K

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
силкою 7 доларів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
ларів або 12 рублів; з висилкою
що сутки 5 доларів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотників.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько - суспільний днівник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Гроза війни на Балкані.

(X) В останніх днях розійшлися вісти, що Болгарія, Сербія і Греція заключили між собою угоду на случай війни з Туреччиною. Вправді заперечувано урядово сим вістям, однак мимо того можна вважати їх правдивими. В Болгарії останніми часами велими скріпився воєнний настрій, а коли Болгарія ударила на Туреччину, то інші держави балканські не могли оставати позаду, бо не хотіли лишити можливій добічі самій Болгарії. Не з прихильності, але з простоти зависті стали єй держави помічницями Болгарії. А коли над усяким сподіванням сі союзники відвісли побіду, тоді найближчим наслідком був би крівавий спір поміж ними о добічі Македонії.

Розходить ся тепер о се, чи справді Болгарія скоче оружко виступити проти Туреччини? З болгарських днівників можна сего сподівати ся, однак мимо воєнного настрою насиються ся ріжні сумніви. Передовсім болгарський король в далекоглядним політиком і не бажає війни. Міністерство Гешова також велими поважно оцінюю сучасне положення і скілько може, зберігати воєнний запал. Купецтво вже тепер стогне під вагою скрутних кредитових відносин і бажає мира, а того самого бажають висшиі офіцери, котрі належно оцінюють трудності зимового походу воєнного.

Також Росія дуже рішучо Болгарії додержує здеркувати ся визиваючого поступування, а інші європейські держави вперше уже висловлювали таку саму раду через своїх представників.

Таким способом велими богато обставин промовляє рішучо про війни, а крім того треба втягнути в рахубу ще й деякі інші справи. Болгарську армію оцінюють заводо-ві люди якож знамениту що до якості офіцірів і жовнірів. Болгари визначають ся хороб-

ростю і з великим одушевленням бороли ся за свою народну справу. Однак ті самі заво-довці думають, що Болгарія неприготовлена до воєнного зимового походу і певні, що чи-сельно в самих початах Турки осагнули над Болгарами перевагу, бо вже тепер Туреччина нагромадила в Македонії около 150.000 війска. Вправді Болгарія стягнула сими дніми в велики маневри велику частину свого війска, однак болгарська армія навіть при найскорішій мобілізації не змогла би з успіхом ударити в само серце Туреччини. Болгари ще ніколи не воювали в Туреччину, отже може не доцінюють відатності турецкого жовніра, хоч повинні би се памятати, що без помочі Румунії навіть Росія не змогла була одоліти турецкого льва, Османа-пашу, під Плевеною.

Але коли б навіть удав ся перший удар вимірений проти Туреччини, то Болгари опинилися перед Адрианополем, котрій військові поваги уважають воєнною твердинею передвідною. В хвилі, коли болгарське війско переступило на македонську область, застановили певно Альбанці боротьбу проти Турків і разом з ними ударили би на Болгар.

Минувшого року стало відправді між македонським комітетом а християнськими Альбанцями тайне порозуміння. Рівночасно з повстанням Малісіров мало вибухнути також повстання в Македонії. Одначе Комітаджі лишили без помочі північні племена гірські в Альбанії. З того часу недовіра між Альбанцями а Македо-Болгарами ще збільшилося, бо Альбанці побоюють ся, що Болгари раді захопити для себе також сі частини Болгарії, котрі Альбанці вважають свою корінною історичною власністю. Ціли Македо-Болгар і Альбанців розходяться крім того, тамті бажають відворвання від Туреччини а Альбанці стремлять до народної автономії в Туреччині.

З того видно, яке се трудне питане, чи Болгари ударить на Туреччину, наколи пе-

ред відповідю втягнемо під розвагу всі ті обставини. Одвічальні чинники Болгарії добре будуть важити всі ті обставини, поки дозведуть до наконечного рішення. Входить тут ще в рахубу також становище, яке займе Румунія, котру в дипломатичній бесіді називають „жандармом Європи“. Румунія буде досі певним забороном європейського мира і нема сумніву, що й тепер все можливе зробить для єго обезпечення.

Побит міністра заграницьких справ гр. Берхтольда в Румунії і сердечний єго привіт в Сінаї стає найліпшим доказом щирих взаємин між обома сусідніми державами, котрих головним напрямом заграницької політики є удержання європейського мира. Заповіджені відвідини шефа румунського генерального штабу Авареску в Відні знаменують також нову згоду обох держав у політичних справах.

Розійшлися відправді вісти про тайний договір між Австро-Угорщиною і Румунією, однак се було би зовсім злише, бо і без того загальні відомі змагання обох сих держав до удержання мира не тільки на Балкані але й в Європі.

Болгарський посол у Відні запевняв при ріжніх нагодах про змагання Болгарії до удержання мира на Балкані. Болгарія змагає очевидно до привернення людських відносин в Македонії особливо між спорідненими Кудово-Лохами. Того самого бажає також Австро-Угорщина, а предлога гр. Берхтольда змагає з підмогою децентралізації перевести основні реформи в Туреччині, не допускаючи її до розкавалковання, мирною дорогою. З тими змаганнями Австро Угорщина зовсім звіджується Румунія, а се становище Румунії добре відоме Боларам і в тим они приневолені чистити ся. Коли однак Болгарія мимо того пішла проти сих змагань, могло би дійти до оружної розправи.

З Євхаристичного конгресу у Відні.

(Руска депутація у папського легата кардинала Россума).

В суботу 14. с. м. по полудні о год. 1/26. явилася в цісарському замку в „Schweizerhof“ депутати руских учасників Євхаристичного конгресу під проводом руско-католицького Епископату у Его Еміненці кардинала Россума, аби на руки папського відпоручника дати вислівів своїх преданності до католицької Церкви і синівської любові для Св. Отця, Папи Римського.

В депутатії взяли участь побіч наших князів Церкви: Его Експ. Впреосьв. Митрополита Андрея, Его Експ. Преосьв. перемиського Епископа Константина, Преосьв. станісл. Епископа Григорія, Преосьв. Еп. Номінати д-ра М. Будки — з нашої висшої духовної ієрархії мітрапи Впр. архієпископа о. Андрій Білецький, архідиякон о. Лев Туркевич, дальше радник Двора Антін Дольницький, крилошанин о. Іван Токар в Підгаєць, теребовельський декан о. Іван Волянський, віцепректор о. др. Дмитро Яремко, лашківський парох о. Василь Ковч, секретар перем. Владимира о. др. Григорія Лакота, папі Івана Содомора, жена священика, два селяни-господарі: Андрій Чайківський в Вислобок і Михайл Максимів в Малих Підлісок, на-конець один гімназійний ученик VII. кл. Данило Будка.

Іменем депутатії промовив одвітно Его Експ. Митрополит, заявляючи чувства вірності і преданності для Апостольського престола та просив передказати ту чоловітні Галицької Руси Святому Отцю.

Оціля представив Експеленція Его Емін. кардиналові всіх учасників депутатії.

Е. Еміненція приняв в видимою радості ту заяву руских учасників міжнародного

Ант. П. Чехов.

Старість.

(Конець).

— Скажіть, будьте ласкаві, як жила о-після Софії Михайлівна?

— З десяти тисячами? Дуже лихо. Бог її знає, чи горячка така на неї напала, чи гордість і совість почали мучити, що за гроші продала себе, чи, що можливе, любила вас, чи знаєте, почала запинати ся. Пиянство, гульба до безвідомих. Заїде в товариства до трактирії і не то, щоби пiti портвейн, або що небудь лекшого, а то забагає ся її пiti коняк, щоби палило, щоби в одур кидало.

— Так, она була ексцентрична. Натерпівся я від неї. Бувало, обидить ся за що не будь і починає давати первам волю. А описля що було?

— Минає неділя, друга.. Сиджу я у себе дома і щось там пишу. Наразі отворяють ся двері і входить она.. п'яна. „Возьміть, каже назад прокляти ваші гроші!“ і кинула мені в лиці пачку. Не видержала, значить! Я по-збирал гроші, зчислив.. Не доставало п'яти соток. Лише п'ятьсот успіша прогуляти.

— Деж ви поділи гроші?

— Діло минуле.. нічого не тайть ся.. Розуміє ся, що взяв їх собі! Що ви на мене так поглянули? Заждіть, що ще дальше буде. Цілий роман, психіатрія. В два місяці опісля приходжу в раз ночию до себе домів пі-

ний, гідкий. Запалюю огонь, а у мене на капані сидить Софія Михайлівна і також п'яна, в дивнім розташуванні, якась дика, немов би в дому божевільних утікла.. „Давайте, говорить, мені назад мої гроші, я роздумала ся. Як падати, то вже падати, як слідує, до краю! Повертайте ся підлого, давайте гроші! Скандал.

— I ви да... дали?
— Дав, памятаю, десять рублів.

— Ax! ну чи можливе? — зморгнув ся Узелков. — Коли ви сами не могли, або не хотіли її дати, то було мені написати.. I я не знаю! A? I я не знаю!

— Голубчику мій, на що мені було писати, коли она сама вам писала, як описля лежала в шпиталю?

— Впрочім, я так був занятий новим вінчанем, так клопотав ся, що мені не до листів було... Ale ви, безжурний чоловік, ви антипаті до Софії не відчували, чому ви її не подали руки?

— На теперішню міру годі мірти, Борисе Петрович. Тепер ми так думаємо, а то ділком інакше думали. Тепер я її, може бути і тисяч рублів дав би, а тоді і тих десяти.. жаль було. Погана історія! Треба забути.. Ale ось ми і прихали..

Сані задержали ся біля воріт кладовища. Узелков і Шапкін вилізли з сани, війшли у ворота і пішли в напрямі по довгій, широкій алеї. Обнажені випиневі дерева і акації, сіри крести і памятники були посріблени інєєм. В кождім платочку снігу відбивався ясний, со-

нічний день. Пахло, як взагалі пахне на всіх кладовищах: ладаном і съвіжко викопаною землею.

— Гарненьке у вас кладовище, — сказав Узелков. — Цілком, як сад!

— Так, лише шкода, що злодії крадуть памятники. А ось за тим зелінним памятником, що на право, похоронена Софія Михайлівна. Хочете поглянути?

Приятелі повернули на право і по глубокій снігу направили ся до зелінного памятника.

Ось тут — сказав Шапкін, показуючи на маленький памятник з білого мармура. Якась чимна душа памятник на І могилі виставила.

Узелков зняв поволи шапку і показав сонцю свою лисину. Шапкін, глядачи на него також зняв шапку і друга лисина заблісала на сонцю. Довкола була тишина гробова і відсутність був мертвий. Приятелі гляділи на памятник, мовчали і думали.

— Спить собі — перервав мовчане Шапкін. — I горя її мало, що вину на себе прийняла і коня пила. Признайте ся, Борисе Петрович.

— До чого? — запитав непривітно Узелков.

— А до того.. Як не погане минуле, то все таке оно лішче, чим се.

— I Шапкін показав на свою сивину.

— Бувало, і не думав про годину смерті.. Стрінути ся зі смертю, так, здає ся,

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских съвітів о 5 год. по полудні. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслан“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукоши звертає ся лише а попередній засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповістки звичайні приймаються ся по цн 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки

Переклав *

Вистава домашнього промислу в Коломиї під протекторатом Іх ц. і к. Високості Архієпископа Карла Франца Йосифа і Архієпископа Зигітів від 21. до 30 вересня 1912

конгреса і обіцяю бути речником висловлених депутатамою чувств перед самим Апостольським Престолом. Особливо тронуло Еміненціо кардинала, як оба представлени селяни, перевні торжественностию хвилі, ввали перед представником голови Церкви до ніг і на знак чоловітні уцілювали стопи папського відпоручника.

Замітне, що Є. Еміненція приняв зголошене доперва в суботу послухані Русинів, хоч цілій авдіенційний час аж до виїзду був уже зовсім занятий, і приняв нашу депутатацию на вітчизні перед скоріше заповіденою депутатацию Голяндів, своїх земляків. В тім добачували учасники особливу прихильність і зглядали для князів і вірних нашої Церкви.

Взагалі поява рускої депутатации зробила і серед окружения Є. Еміненції з цісарського Двора дуже міле враження і з вдоволенем і признанням підношено, що серед численних депутатаций всіляких народів світу не бракло і наших представників.

Що до нечисленно заступленої сьвітської інтелігенції межи членами депутатаций до Є. Еміненції годить ся добачити, що те сталося тільки случайно і задля короткости часу перед самою авдіенцією *).

Отже зовсім непередвиджено випала участь нашої сьвітської інтелігенції розмірно меншою, як сего бажав меткий виконавець гадки послухані о. др. Дм. Яремко, що лично сам навіть і в послідній хвилі старався побороти усі трудності і перевести задуману депутатацию в діло.

Коли починникам і провідникам депутатациї, достойним нашим Владикам, належить ся дяка за почин і провід, то годі не згадати заходів для переведення цілого діла.

Др. Ол. К.

* Зі сьвітських були прошенні до участі в депутатациї також і радник Двора Олександр Барвінський, голова „Християнсько-сусільного Союза“ і редактор др. Олександер Кулаковський, але вислана до них відносна телеграма дійшла до них за пізно і тому не мали вже спромоги, задля короткости часу, наспіті на час збору прочих членів депутатациї в цісарському замку.

Про наші ремісничі бурси і про опіку над ремісничою молодежию.

Останніми літами наша суспільність, ідучи за клічем, що вік 20-ий є віком молодіжі, почала покликано основувати бурси по всіх містах, де є середні школи.

Бурси, се благодатні інституції, бо в них молодіжі не лише виховує ся в своїй народній дусі і серед своїх людей, але користає також із здорового харчу і народного проводу. Бурси вже за такий короткий час вирвали не одного питомця із пивничного чи сутерінового мешкання, котре красше би назвати можна осередком всяких поважних недуг, в яких то молодий хлопець поволі виховував в своїх грудех чахотку, що часто скочувала найкрасшу людину із сьвіту в розп'яті життя.

Сьміло можна сказати, що бурси зберегли вже доси неодно молодече життя. Вправді мають бурси свої відмінні сторони, особливо тоді, коли настоятелі не розуміють ского виховного завдання, однак се ще не становить перешкід до основування і ведення нових бурс, в яких обслідно убожша молодіж може найти приміщене і нагляд за зниженого місченою оплатою.

Тим то тільки належить ся признанням добродії, що не щадять ні часу, ні грошей на основування і ведення сих так високогуманітарних інституцій.

Одно лише, що впадає в очко в діяльності і змаганях нашої суспільністі, а се іменно, що она лише односторонньо займає ся оснуванням і веденням бурс.

Односторонність сю видко ось в чим:

Суспільність ревно зайніла ся майже виключно бурсами, в яких мешкають питомці середніх, а красше скажу, публичних шкіл в нашім краю.

Останніми часами пішла наша суспільність ще даліше в односторонній напрям, основуючи середні приватні школи а при них і свої бурси, забуваючи про великий гурт мо-

лодежі, котра учить ся у ремісників або вчити ся промислу або ремесла в школах.

І коли переглядасмо у відповідних порах конкурси на приймання хлопців до бурс, то майже виключно читаємо про бурси для учеників середніх, видлових чи народних шкіл.

Рідко коли довело ся читати конкурс на приймання до бурс кандидатів учительських семінарій а вже майже не чути про бурси ремісничі. Свого часу десь коло 1900 року часто поміщувало голоси про руску ремісничу бурсу у Львові, остатними літами і сего не чути. Якось минулого року оголосувало Товариство „Руска ремісничча бурса у Львові“ статі, в яких заохочувало людів до віддання синів в ремесло поза межі Галичини. З того люді з провінції могли зміркувати, що се товариство звинувало свою бурсу, а займає виключно високу хлопців до чужих країв на науку ремесла.

Тимчасом, о скілько нас поінформовано — товариство се має у Львові бурсу, в якій під пору містить ся около 30 хлопців. (Як на цілі Галичину то дуже мало. — Прим. Ред.). Зголосення о приймання впливають, але товариство приневолене відмовляти, бо на більше хлопців не має місця а суспільність українська з віймкою кількох щедрих одиниць за мало спомагає сю одиноку майже інституцію в цілім краю. (Нам звісно, що і в Станіславові єсствує ремісничча бурса, якою головно займає ся др. Янович, лікар в Станіславові. Чи ся бурса розвиває ся, про те ми вістий точнішіх не маємо. — Прим. Ред.).

Так отже у нас се поле праці ще дуже занедбане і ми повинні звернути і сюди свою увагу, коли хочемо, щоби наша ремісничча молодіж при нашій вірі та обряді осталася ся. Наша молодіж ремісничча із за браку відповідного поміщення видіє, мешкаючи у робітнях своїх майстрів, не маючи бодай в ночі пригнітівого воздуху до віддиху. А коли зважимо, що хлонці-термінатори почують по робітнях, котрі нахочать ся по півницях, або десь в темних заулах і там молодіж працює, там днію і почуте, то будемо мати уявлене поняття, до якого стану здоровля доведе таке животін-нідін. Визволений серед таких обставин хлонець на челядника вже заздалегідь глибоко заавансував в сухотах, серед яких довго не потішить ся житем.

Вправді є на папері закон, що в робітнях не вільно держати ва мешкані люди, але зекі сей закон віде в практику, то ще не одна сотка нашої ремісничої молодежі ляє в домовину.

Сі обставини повинні нас поважно застосовити, чи не належало по більших містах основувати ремісничі бурси, а львівські бурси прийти скоро з підмогою, щоби она змогла набути будинок, в якім би примістила більше чим 30 питомців.

Ми маємо в краю країв або ц. к. промислові школи, а чи багато там вашої молодежі. Мабуть до копи не начислив би в цілім краю. Чи молодіж наша не є способна до ремесла, чи може ми (інтелігенція) занадто байдужі, щоби селянам і м'янам радити, нехай дають молодіж до ремісничих і промислових шкіл.

Ми загадали висше, що богато нашої молодежі термінє і мешкає у майстрів; отже і про сих хлопців головно належало би щось сказати.

Сі хлопці працюють у майстрів цілій тиждень і тілько в зимових дніах мають через два роки вечірну науку в промислових доповняючих курсах три рази в тиждень. В неділі по полуничі мають такі хлопці вільний вихід на місто.

І ходять такі хлопчика по місті, волочать ся безпоганно, марнуючи дорогий час замість, щоби найти собі якийсь приют, де би чогось путного навчали ся і відповідно прикладно забавити ся в гурті під доглядом старших осіб.

Сяк молодіж є в такім віці життя, що доконечно потребує опіки і ради старших. Тому то в чужих краях, де промисл сильніше розвинений, де термінічної молодежі є много, як в Зальцбургу, Карантії, Долішній Австрії, в Чехах і на Мораві, цвістали „Країні опікунчі комісії для молодежі ремісничою стану“, а в Галичині поосновувано у Поляків численні створишина, що поклали собі цілию, гуртувати молодіж ремісничу у вільних від роботи дніах і опікують ся нею.

А ми? Ми ще чекаємо, поки нею не заопікують ся соціалісти.

Вартість такої опіки над молодежию зрозуміло Міністерство промислових робіт і видало дnia 3. листопада 1908. до ч. 9.233 ось який рескрипт:

В цілі сповнення найпильніших завдань на полі опіки над ремісничою і промислову молодежю уважаю доконечним:

1. Уладжені і попирані бурс яко мешкані з удержанем для учеників, що вступають і находять ся в заняті.

Сі бурси малиб також завдане достаричити цілівих пояснені і вказівок в справі вибору звання і мати тісну лучність з прилюдними заведеннями посерединців праці, з промисловими створишина, як також з школами властями і зарядами шкіл.

В сей спосіб можна би узysкати відповідний образ що до потреби помічничих сил, як також що до можливих успіхів в данім заводі.

Управи шкіл могли би отримувати звіти о тих відносинах як в містах також по селах, чим осягнуло би ся близші дані що до сподіваного приливу молодежі до промислових занять.

(Конець буде).

Скоморохах доїздити буцім до школи виразно — jak pan bedzie miał czas! I Соколів, село чисто руске, що має 1.700 мешканців, лишилось без школи а меншість польська, де ходило 15 дітей, має доброго учителя. Так дбає ся о просвіті руских селян!

В Межигірі, коло Уста Зеленого, є учителем в рускій школі много літ учител Крет і ані одної дитини не научив читати й писати. Ц. к. інспектор впроваджує для дрібки латинників польську школу, де праця є сумінна а руске село de facto не має жадної школи.

Таких випадків є сила в повіті. Деякі чисто рускі громади ухвалили для своїх школ руский язык викладний та мимо сего хотя вже два роки минуло, в там дальше язик викладний польський. Приміром Осівці, Петликівці нові, Коронець. Тут додаю, що ухвали громад вислано на руки послані д-ра Машука, а він відослав там, де треба, та про се й чутки нема. Сим справам повинна би рішучо зарадити ц. к. Рада шк. кр., о се повинні також упіннути ся рускі члени Ради шк. кр. а кр. інспектор д-р Янер повинен добре приглянути ся діяльності п. Левицького.

Вистава в Коломиї.

В суботу перед полуничем отворено в Коломиї виставу домашнього промислу під протекторатом архікі. Кароля Франца Йосифа і архікі. Зити. Зі всіх сторін Галичини зіхало до Коломиї на сей день много гостей, щоби побачити виставу і получене з нею січове съято. Однак з причини непогоди не дало ся перевести всьо, що задумано.

По оголошенні програмі відбула ся о 9. год. рано в парохіальній церкві соборна Служба Божа, яку відправив о. декан Русин в асисті двох съяциених і дияконів. На богослужінні було богато наших галицьких і буковинських гостів, представники війсковості і застуники укр. товариства. Співав хор учеників рускій гімназії, а посеред церкви, перевіннені інтелігенцію і селянами, ученики творили дворяд для удержання порядку.

Тимчасом на дворі від ночі падав безперервно рісний дощ. З сеї причини заповіднене вінчане гуцульської пари з Космача і весільний похід на виставову площа відложені на пополудни. Зібраний в церкві народ в числі до 3.000 мимо зливного дощу пішов гуртом на отворене вистави. Вистава уладжена в війсковій уїздниці при ул. Ягайлонській вишій недалеко двірця, а від церкви віддалена о півтора кільометра.

Величезну уїздницю, 75 м довгу а 35 м широку окрашено з верха пропорами в австроїских і руских красках. Перед входом на двох стовпах розвішено на полотні напис: „Вистава домашнього промислу“. В середині прибрано уїздницю зелению, вінками, смірчками і килимами. При вході уладжено кімнату, в якій відбув ся акт отворення вистави в присутності послів, відооручників „Сільського Господара“, представника намісництва радника Двора Шеліговського, коломийського староства, війска і ін.

Перший промовив голова місцевого комітету вистави д-р. Левицький отсими словами:

„Високодостойні Гості! Маю честь в імені комітету повітати сердечно всіх, котрі зволили взяти участь в нашім съято. Ми запросили Вас, високодостойні Гості, до столиці Покутя, щоби Вам показати зразки-візірі нашого домашнього промислу. Побачите наше килимкарство, вишвіки, різьбу в дереві, мosaїнців нашого артистичного промислу, нашу Гуцульщину. Уладжуючи сю виставу, мали ми на меті звернути увагу ширшого загалу на твори нашої питомої, старинної культури, на твори нашого забутого народу, котрій чень заслугує на се, щоби ним заохідвали ся: держава, край і наша власна суспільність. Отсе наша ціль, наша програма. Съяточноше наше національне торжество, мусимо згадати про ту найвисшу особу в державі, під котрої володінем ми ведемо свою культурну роботу. Найжив наймилостивіше нам пануючий монарх цісар Франц Йосиф I. — Загреміло трикратне „многая літа“, війська музика відограла народний имн. „Вистава ваша — говорив дальше голова комітету — відбуває ся під протекторатом Єго цісар. і корол. Високости Найдостойнішого Архікня

Кароля Франц Йосифа і Найдостойнішої Архієпископії Зити. За сю високу честь для нас, най мені буде вільно зложити привідну подяку. З окрема маю честь привітати делегата ц. к. намісництва і відпоручника міністерств рільництва і публичних робіт п. радника Двора Шеліговського, представника політичної влади старосту п. Павлівського, п. радн. Кивелюка, презентацію міста Коломиї з п. посадником Клеским, відпоручників війкових властей та духовенства обох обрядів. Сердечно вітаю п. радн. Двора і члена палати панів проф. Горбачевського, наприк галицьких і буковинських послів, з окрема віцемаршала п. Смаль-Стоцького і п. д-ра К. Левицького, голову „Сільського Господаря“ п. д-ра Олесницького, представителів тов-а „Просьвіти“ і „Жіночого кружка“, п. комісаря краєвого буковинського Відділу Кешмана та всіх гостей, які приїхали на нинішню виставу. Дякую рівно ж виставцям, які обильно обіслали виставу, спеціально нашим буковинським братам і дорогим та серцю найближшим братам в Україні, в Полтаві. (Грімкі оплески і оклики „славно“). Отсім вважаю виставу за отверену.

Військова музика загrala український народний гімн: „Ще не вмерла“.

Потім промовив радн. Двора Шеліговський:

Іменем п. намісника, який нині не міг прибути на отворене вистави, вітаю представителів „Просьвіти“, „Сільського Господаря“ і „Жіночого кружка“, виставовий комітет і всіх тих, які причинилися до уладження нинішньої вистави. Маю саме уважнене від обох міністерств заявити, що правительство вітає радо кожу працю, якія стремить до піднесення добробуту населення і радо спілчить з моральною і матеріальною помочкою в кождім ділі, котре має на меті охорону і підвищення домашнього промислу. Вітаю сю виставу і іменем правительства та іменем своїм власним бажаю комітетові найкрасіших успіхів; честь Боже!

Вікінги промовив радн. Кивелюк бажаючи успіхів від вистави. Голова комітету др. Левицький перетяг ленту на знак отворення вистави, почім всі зібрані розійшлися оглядини від вистави.

Вистава представляється прегарно і якщо не перевищував стрійскої, то зовсім дорівнює їй в доборі експонатів і в густовідмінніх розміщеннях. Першого дня звиділо відкриття по відкритті 3.000 гостей. Між іншими оглядаючи відкриту о. князь Макс Саскій в товаристві о. ректора д-ра Боднара і висказував ся про неї з повним признанням.

З делегації.

Угорська делегація.

Демонстрація угорських послів в делегації мала — як доносять з Відня — о много-лагідніший перебіг, чим можна було сподівати ся.

Причинилися до сего з однієї сторони приготовання правительства, що опозиція не війшла до салі нарад в повній силі, з другої знова сторони розвага опозиції, яка поставила не доводити до остаточності і вдовоїти ся словним протестом.

Правительство поробило такі приготовування: передовсім не дозволено нечленам делегації входити до салю, лише на галерею, призначений для публіки; даліше вступ до будинку був дозволений за картами вітальню. На галерії в всего 55 місць. З сего призначено 5 для поліційних комісарів, 20 місць призначено для дневникарів; прочи 30 розділено на три категорії: опозиційним послам віддано до розпорядимости 10 місць, посла з більшості також 10, а останніх 10 місць зарезервовано для публіки з поза парламентарних кругів. Даліше цілій будинок обставлено угорською поліцією.

На улиці установився кордон віденської поліції. Перед початком засідання замкнено цілу Банкову улицю, впущену туди лише дневникарів і угорських послів. В півницях австро-угорського банку мало сковати ся близько 300 поліціянтів.

З причини таких приготовань прийшло до демонстрації. О год. 3. явилися опозиційні угорські послів під проводом гр. Кароліного без верхніх одягів. Брама була замкнена.

Посли сі застукали і тоді крило брами трохи відчинилося і кількох послів війшло до середини. Тоді інспектор Павлік повідомив, що лише по одному можна входити. Посли мимо сего хотіли війти відразу в більшім числі. Тоді Павлік приказав замкнути браму, причому двері притиснули послові Барбашову руку, так що аж крикнув з болю. Після сего прийшло до острого спору з тими послами, які не мали карт вітальню, а хотіли дістати ся до середини. Пос. Мезеффі оповідав, що під час сего оден угорський поліціянт кинувся з шаблею на гр. Кароліного і хотів його ударити, чому перешкодив інший поліціянт.

Вікінги відмінили лише тих, що мали карту вітальню. Заняли оли місця на галерії в перших рядах, побіч них знова засіли правителів. Після міністер-предсідника і візвав делегацію, щоби уконституувала ся, причому предложив предсідника по відомству б-ра Гаркана.

Пос. Гаркан обняв провід і почав промовляти. В тій хвилі пос. Каролік закликав з галерії піднесеним голосом: „Протестуємо проти нелегальної делегації. Все ту нелегальні!“

На се озвалися голоси з правителів: „Геть з ним!“ Настав великий гамір; предсідник почав дзвонити і заявив, що ніхто не має права промовляти.

Гр. Каролік і інші опозиційні послів піднялися тоді в своїх місцях і опустили салю перед окликів: „Геть з Лукачом!“

Ціла ся демонстрація не тривала більше 5 хвилин. Коли угорські послів найшлися на улиці, дожидаючи їх товна устроїла їм бурливу овацию з окликами проти Лукача і Тисса.

З під будинка делегації поспішили послі в товаристві дневникарів до центральної каварні, а відсі до готеля „Bristol“.

Коли опозиційні послі серед безнастаних протестів вийшли з салю, делегація уконституувала ся. Предсідником вибрано б-р. Людв. Лянга, а містопредсідником гр. Авг. Зіхіо. Лянг подякував за вибір, підніс оклик на честь короля, після чого відчитано письмо, яким запрошено членів делегації на нинішній год. 12. в полудне до Замку, до вислухання престольної промови.

Міністер Берхтольд предложив на новоізбірну посаду на 1912. р. після чого відбулися вибори до комісії і засідання замкнено.

Засідання комісії заграницьких справ назначено на нинішній год. 3. по полудни. Гр. Берхтольд виголосить ехопе.

Скарб. В Станьковій, в калуському повіті, викопали селяни Дмитро Бойко і Ілько Яницький на своїх полях 5-літровий горнець з грошей з літ від 1600 до 1660. р. Є межи відомі польські, венеціанські, бранденбургські, шведські і іспанські гроши.

Жертви готівкою не звільняють нікого від обов'язку жадання купонів Р. Т. П. і уживання товарів з маркою Р. Т. П.

Шпигунська розправа. В суботу відбулася в краківському суді розправа о злочині шпигунства проти 20-літньої реставраційної камінки Еві Вуйцікової, false Ant. Кончиковської. Була она спільнічкою ватаги дезертирів, яка наміряла виконати ряд вломів до полкових канцелярій, в цілі викрадення важливих військових активів, та збирала матеріали при помочі вояків. Суд засудив Вуйцікову на 2 роки тяжкої вязниці. Однак військовий суд засудив дезертира-шпигуна Богусл. Кончеля на 3 і пів року, а вояка Ант. Кемпу на півтора року вязниці. Артилерист Фр. Досталь утік до Росії.

Випадки і катастрофи. З Беоліна доносять, що оної стався на тамошніх „стовпах побід“ випадок, якого жертвою впав молодий ташер Ерик Бітнер з Шарльотенбурга. Іменно, одно з кінотеатральних підприємств хотіло зробити фотографічну знимку скоку чоловіка за осмотреною в охоронний парасоль в вершку „голова побід“. Бітнер згодився на се і зіскочив з тим приладом на плечах. Тимчасом прилад не дописав і герой впав на крішу гал., яка була уміщена на яких 30 метрів низше кершка. Бітнер згинув на місці.

На Дніні зударився корабель до гольовання з особовим. Сей останній затонув, залогу корабля і частину подорожніх виратувано. Число жертв досі ще не звісне. — З Тереспола доносять, що в тамошній синагозі вивернула ніч Тігачек, надівши судейську тогу. Яким

T. Старух. Напроти послів виїхали Січовики з Пукова, привітали їх на зел. стациі і відтак під проводом кошового Сверида, господаря з Пукова, відвідали їх вздовж головною улицею Рогатина на майдан української гімназії. — Під час сего походу вигравала січова музика сокільський марш. Пан Сверид чудово виглядав на своїх конів в козацькі строї. Здавалося, що то справдіні козаки навістили наш Рогатин.

Небавком надійшли Січовики з Фірлієва, Заланова, Черча, Бабинець, Бачева та Лісник.

Посли звіділи величавий будинок гімназії, а відтак удалися на службу Божу до церкви. По службі Божій пішли на обід до пароха о. Кудрика.

По обіді короткою промовою отворив січовий здвиг п. Цап, академік з Пукова, який найбільше причинив ся до сеї січової мавіfestації. Опісля промовляли послі та адвокат Чайковський, кошовий бережанських Січей. Усі говорили на тему єдності, солідарності та карності, вазначуючи, що лише через працю над піднесенем добробуту та самоосвіти межі народом піднесе ся та відродить ся наша вітчина.

Після промов відбула ся величава дефільда Січовиків та Січовичок перед послами, які уставилися на хіднику біля поchi. До походу ставилося близько 1000 Січовиків та кілька сот Січовичок. Похід по дефільді удався на майдан громадського села Кутець, де відбулися мимо дощою вправи Січовиків вільною, хоругвями та Січовичок лентами. — Під час вправ продавано лісси фантової лотереї, з якої то продажі зібрали 177 К, зі вступу 56:20 К, а з ліцензії 51:74 К, та біля 50 К з буфету, який був у власнім заряді. Народу було близько 4.000. А що групії зі вступу було так мало, завинили самі відвідувачі здвигу, які місто продававши при вступі білети, продавали їх на майдані, через се багато людей з того скористало та жадного вступу не заплатили.

Погода, правда, не дописала, але мимо здвиг відбувся заходом впорядків величаво та дав досить гарний зиск, який по половині піде на дар ювілейний для Франка та на українську гімназію в Рогатині.

До сего доходу причинила ся немало обставина, що пп. Олійникова та Яворська, яким належить ся признане за се, — мимо болота ходили через кілька дів за фантами. І годиться ся та вазначити, що більші люди давали красні та дорошні фанти, а за се ті люди, що материально дуже добре ситуовані, давали дрібнички без ніякої вартості.

Подорожний.

Скарб. В Станьковій, в калуському повіті, викопали селяни Дмитро Бойко і Ілько Яницький на своїх полях 5-літровий горнець з грошей з літ від 1600 до 1660. р. Є межи відомі польські, венеціанські, бранденбургські, шведські і іспанські гроши.

Жертви готівкою не звільняють нікого від обов'язку жадання купонів Р. Т. П. і уживання товарів з маркою Р. Т. П.

Шпигунська розправа. В суботу відбулася в краківському суді розправа о злочині шпигунства проти 20-літньої реставраційної камінки Еві Вуйцікової, false Ant. Кончиковської. Була она спільнічкою ватаги дезертирів, яка наміряла виконати ряд вломів до полкових канцелярій, в цілі викрадення важливих військових активів, та збирала матеріали при помочі вояків. Суд засудив Вуйцікову на 2 роки тяжкої вязниці. Однак військовий суд засудив дезертира-шпигуна Богусл. Кончеля на 3 і пів року, а вояка Ант. Кемпу на півтора року вязниці. Артилерист Фр. Досталь утік до Росії.

Випадки і катастрофи. З Беоліна доносять, що оної стався на тамошніх „стовпах побід“ випадок, якого жертвою впав молодий ташер Ерик Бітнер з Шарльотенбурга. Іменно, одно з кінотеатральних підприємств хотіло зробити фотографічну знимку скоку чоловіка за осмотреною в охоронний парасоль в вершку „голова побід“. Бітнер згодився на се і зіскочив з тим приладом на плечах. Тимчасом прилад не дописав і герой впав на крішу гал., яка була уміщена на яких 30 метрів низше кершка. Бітнер згинув на місці.

На Дніні зударився корабель до гольовання з особовим. Сей останній затонув, залогу корабля і частину подорожніх виратувано. Число жертв досі ще не звісне. — З Тереспола доносять, що в тамошній синагозі вивернула ніч Тігачек, надівши судейську тогу. Яким

ся під час молитов в судний день нафтова лампа і запалила ся. В переповненім відділі для жінок настав такий перестріл, що удушені чотири жінки, а 23 зранено, межи тими 3 н-безпечно. — З Кан, на полуднівій захід від Гавру доносять, що в Мервіль, межи Кан, а Кабургі зударилися ся два зелінчики поїзді, повні прогульковців. Згинула одна особа, а 15 покалічіли ся, межи ними 4 тяжко. — З Києва доносять, що коло зелінчицького двірца Стокельки, поліської зелінчицького, вискочив з пішохом-товаровим поїздом. 5 осіб покалічилось ся, а 7 віз зробило ся.

Летнича школа. В Галіяріті коло Медіолану заложив інженер Капроні школу для летунів, в якій виробляється рівночасно місячно 4—5 летів. В фабриці працює близько 100 робітників.

Хто уживав товарів з маркою Р. Т. П. причиня

способом прийшов злочинець до сего одягу, поки що не стверджено.

— З російських вязниць. З Петербурга доносять: В перчинській каторці засуджено політичного вязня Бриліна на тілесну кару, в наслідок чого вязні оголосили голодівку. Тюремний інспектор Сементковський загрозив вязням тортурами. 10 вязнів сповнило самоубийство, а 4 померли.

Оповістки.

— З львівського університету. З вчерашнім днем обняли урядоване нові академічні влади, вибрані в червні с. р. на шкільний рік 1912/13: Ректор др. Адольф Бек, декан: проф. др. Адам Герстман (богословський виділ), проф. др. Осв. Бальцер (правничий виділ), проф. др. Павло Кучера (медичний виділ) і проф. др. Вільг. Брухнальський (фільософічний виділ).

Початок півроку на львівському університеті 1. жовтня 1912. Конець півроку 15. марта 1913. Початок вписів 23. вересня 1912. Конець вписів 8. жовтня. В часі від 9. до 17. жовтня можна вписувати ся тільки за дозволом професорського збору, а до 15. листопада 1912 виключно тільки за дозволом академічного сенату в случаях достойних узгляднення.

— Здержане зелізничного руху. В наслідок підмулення зелізничного шляху Печенижин Слобода Рунгурска-копальня здержано рух аж до відкликання.

— На школі і бурсі У. П. Т. зло кили: Вп. М. Запашливів і Мих. Площанський в Надіїві замість повідомлення слюбних 10 К; Балевій комітет в Цедар (Америка) на руки Вп. Шварварко 150 К; о. П. Кріплякевич зі Львова місячна рата 10 К. За ті жертви щире Спаси Біг.

Посмертні + оповістки.

— Антін Алексєвич, старший зелізничний ревідент, помер дні 20. с. м. в Чернівцях в 59. р. життя. Покійний був братом д-ра Льва і Романа Алексєвичів. В. с. п!

— Меланія Шевчук-Зарівна, померла дні 19. с. м. в Волиці Комаревій в 84. році життя. В. І. п!

— Олександра Тучапська, жена геометра, померла дні 20. с. м. в 20. році життя в Буковині коло Сянока. В. І. п!

Всячина.

— Суфражистки. З Лондона доносять: Оної удав ся льорд Черчіль до свого родинного села на отворене лісової школи, яку оснував власним коштом. В слід за ним виїхало з Лондона дуже много суфражисток, щоби демонструвати. Населене вживало суфражистки щоби понехали демонстрацію, однак на дармо. Під час промови Черчіль зачали ся крики, а вкінці однієї суфражистці прийшло до голої обидати міністра державниками. Се так обурило населене, що кинуло ся на суфражистки і діймаючи їх потурбовало; многим повирировано волос, а одну викинено за паркан.

— Зелізниці в Європі. Найбільше в розгалужені зелізниці в Бельгії. На 100 квадратових кілометрів припадає там 28·8 км. зелізниць. По Бельгії слідують: Саксонія 21 км., Люксембург 19·7, Баден 14·8, Альзасія і Лотарингія 14·6, Велика Британія і Ірландія 12, Швейцарія 11·4, Німеччина 11·3, Віргенберг 10·9, Пруси і Баварія 10·7, Голяндія 9·7, Франція і Данія 9·2, а Австрія разом з Боснією і Герцоговиною 6·6 км. Як бачимо Австрія займає під тим оглядом останнє місце.

— Живі в Канаді. Міністерство рільництва в Реджайні в Саскачевані, видало звіт про стан збіжу у тій провінції, з якого видно, що живі відбували ся там в останнім тижні місяця серпня. Найбільшим нещастям при цих живів була недостача робітників. Міністерство рільництва спровадило з поспіхом зі сходу 1.000 робітників, і розділило між поодиноких фармерів 400 робітників, які були під рукою, у самій тій провінції. Міністерство задумує також спроваджувати тих робітників, які прибувають поїздами зі сходу до Вінніпегу. Невеличка частина ячменю стоїть вже у полукіпках, під час коли пшеницю у многих дістріктах саме тепер жнуть. Погода для до-

звівання збіжу була доси не конче відповідна, однак загально думають, що бодай приморозки не спричинили доси ніякої шкоди.

(„Канад. Русин“).

Телеграми

з дні 24. вересня.

Віден. Предсідник палати послів Сильвестер скликав клубових предсідників на понеділок 7. жовтня о 1. год. по полуночі до президіальної съїтілці палати.

Віден. Нині приймав цісар в Замку обі делегації, австрійську і угорську, і на промові предсідників делегацій відповів промовою про приязні відносини Австро-Угорщини до сусідніх держав.

Віден. Частина угорських послів опозиційних вийшла вчера з Відня а решта масині вернути до Пешту.

Перед будинком угорського міністерства удержує порядок віденська поліція, а в області будинку уряду угорська поліція.

Рим. Цісар Вільгельм має прибути в січні 1913. р. на Рів'єру на довший побут.

Мармороский Сигот. (ТКБ). По 27-дневнім безперестаннім дощі, вчера випогодило ся. Шкода спричинені повеню величезні. Мешканці в крайній біді. З много сторін Угорщини доносять рівною про повені.

Сольногород. (ТКБ) Вчера почав тут наради австрійський противальгольний відд. Розправа вела ся над вихованцем армії в тверезості. Потім виголосили реферати відпоручники краївих виділів, межи ними також з Галичини.

Монахів (ТКБ). Вчера перед полуноччю помер баварський князь Франц Йосиф.

Мадрит (ТКБ). Вчера померла нечайно сестра короля, інфантка Марія Тереса.

Лондон (ТКБ). Днівники обговорюють дальше відвідини Сазонова. „Daily Chronicle“ заявляє ся рішучо за удержанем независимості Персії.

Лондон (ТКБ). Вчера рано дістали ся злодїї до канадського переселеного Бюра і вкрали 10 брил золота з Кльондайки, які були на виставі.

Лондон. (ТКБ) Сазонов вийшов до Бальморалю.

Лондон. (ТКБ). „Times“ доносить: Сазонов відбув ся в суботу конференцію в Турецким амбасадором Тевфіком башею. Потім відвідав французького амбасадора Камбона і відбув конференцію з болгарським посли; по конференції з турецким амбасадором, конферуував з сербським посли.

Софія. (ТКБ). На відбутті тут недавно зізді купців ухвалено віднести ся до преси, щоби не поміщували алярмуючих, воєнничих статей, які шкодять торгові.

Білгород. (ТКБ). Урядовий днівник „Самоуправа“ заперечує знова як найрішучіше всім вістям про воєнні заміри Сербії. Виключена є всяка можливість небезпеки війни. Загальнє положене і ждана держав бажають задержання супокою.

Царгород. (ТКБ). „Ені газета“, обговорюючи перерване болгарських маневрів, заявляє, що в случаю, коли бій війска зібрали на маневри, вислано до турецької границі, положене стало би ся дуже поважним.

Атени (Атенська аг.). Після надісланих тут дословіні вісті, Суфулі висів на сестрові Самос лише з 80 товаришами. Зі всіх точок острова вібрали ся в Маратакампос угорі відділи, щоби напасті на турецькі війска. Приклонників Суфулія вже 200.

Нансі. (ТКБ). Прибув тут вчера на маневри вел. князь Миколай в товаристві міністра війни Міллера.

Урга. (ТКБ). Покінчено тут школу вправ трох сотень монгольських козаків. Монголи будуть мати отже три добре вправні сотні.

Царгород (ТКБ). Порта велила своїм амбасадорам при чужих дворах, внести жалобу проти поведення Чорногори, яка попирає Малісірів і доставляє їм оружя. Порта домагається, щоби держави звернули увагу Чорногори на грозячу небезпеку з причини її поведення. Порта відвертає від себе всяку відвічальність за наслідки.

Царгород (ТКБ). Рада міністрів нараджувала ся вчера над жалобою, внесеною Малісіром і ухвалила вдоволити по можності їх жаданням.

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ „ДОСТАВА“

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смолин 1, Перемишль, Ринок 26.
Удержує найкращий вибір всіх церковних річей. — Злуцила найлучших артистів для виготовлення іконостасів, престолів, кивотів і др. Примає у Львові золочена чаша і всієї направлені.

З днала досі загальне признання, 366(80c)

Музичні струменти як скрипки, цитри, кларнети, труби, мандоліни і т. д. а також ровери та прибори до тих же, поручав по дерев'яних цівах як дінде: Укр. висилковий дім „ОРКАН“ Львів, Коперника 18. Соколам і Січам, ученикам і учителям великий опуст. Також на рати. 388(20)

Накладом Piusverein-у появili ся гарно виконані ілюстровані переписні листки з малюнками артиста-маліяра Асмана, які представляють найбільше зйомаючі сцени з другої турецької облоги Відня. Сіллки висилася

Kanzlei des Piusvereines,

Wien, I. Bäckerstrasse 9.

по 1K 60 с за серію (20 листків) разом з поштовою оплатою. Поодинокий листок коштує 10 сот. Замовлення належить висилати на вісіше згадану адресу.

442(12)

БЮРО ТЕХНІЧНЕ архітектора ВАСИЛЯ НАГІРНОГО у ЛЬВОВІ, Ринок 36 (дім „Народної Торговлі“) від 1. жовтня 1912 р. виготовляє пляни і копії описи на будівлі церков, домів парохіальних, народних домів, читалень і прочі будівлі.

394(28)

Ол. Барвіньский: Значінє українсько руского народу для Австро-Угорщини (перекл. розвідки в Oesterreichische Rundschau з 1. мая 1912) ціна 20 сотників. Дістати можна в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

„Карпатия“ тов. обез. на житі — Заступство в Синявці, пашня дол. приймас обезпечення на житі, посаги, від огню, граду, крадіжки і випадків.

Ясекуруйте своє жайво від огню

в „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на слічай пожежі не понести страхи, бо достаток одинці то доброят цілого народу.

Кождий Русин повинен асекуровати ся тільки в рускім товаристві взаємних обезпечень „Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 вносить зворот 10%.

„Дністер“ оцінює та виплачує школи по оғні скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двох господарів на оцінителів.

„Дністер“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністрі“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаємного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ вносять з кінцем 1911 року 3,353,305 корон.

„Дністер“ приймає обезпечення на житі у всіх догідних комбінаціях (на дожиті, посмертні капіталі, посаги, рента).

В „Дністрі“ можна обезпечати від крадіжки з вломом дваждимості всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векселі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаємних обезпечень „Дністер“ у Львові, у власнім дому ул. Руска ч. 20.

Брошуру:

Йосиф II. чи Ян Казимир?

(з нагоди съєтковання міномі 250-літньої річниці естествояль Львівського Університету). можна набути в Адміністрації „Руслан“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Рух зелізничних поїздів

обов'язуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середньо-європейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим